

SMULKIŲ IR VIDUTINIŲ LIETUVOS VERSLO ORGANIZACIJŲ VERSLUMĄ SĄLYGOJANČIŲ APLINKOS VEIKSNIŲ ANALIZĖ

Aurimas Župerka

Klaipėdos universitetas, VytautoDidžiojo universitetas, Vakarų Lietuvos verslo kolegija

Anotacija

Autorius šiame straipsnyje pabrėžia verslios organizacijos naudą, kuri pasireiškia naujų darbo vietų kūrimu. Apibendrina versliai organizacijai būdingus bruožus. Analizuoja vidinę ir išorinę smulkių ir vidutinių Lietuvos bendrovių aplinką, verslios organizacijos kontekste. Analizuojant mokslinę literatūrą verslumo klausimu, atskleidžiama verslios organizacijos ekonominė nauda, apibrėžiami verslios organizacijos pagrindiniai bruožai. Apklausus 259 smulkių ir vidutinių verslo organizacijų vadovus, išskirti vidiniai ir išoriniai veiksniai darantys didžiausią įtaką Lietuvos verslo organizacijų veiklai. Nustatyta, jog silpna verslo galimybių įžvalga, integracija į tarptautinius paskirstymo tinklus, mažas dėmesys inovacijoms yra probleminės Lietuvos smulkių/vidutinių verslo organizacijų sritys identifikuojamos vidinėje organizacijų aplinkoje. Išskyrus vidinius ir išorinius smulkių/vidutinių verslo organizacijų veiksnius, pateikiami labiausiai verslių organizacijų plėtrą Lietuvoje skatinantys veiksniai. Smulkių/vidutinių verslo organizacijų plėtrą skatintų įstatyminės bazės, verslo organizacijos kūrimo proceso tobulinimas, valstybinė parama ir tarpininkavimas pritraukiant reikalingus finansinius išteklius verslo kūrimui, taip pat svarbi verslo informacinių centrų pagalba, verslumui palankios visuomeninės nuomonės sklaida bei verslininkams reikalingų įgūdžių ir žinių suteikimas. Straipsnyje, pasitelkiant tyrimą, formuluojamos smulkių/vidutinių verslo organizacijų verslumo didinimo galimybės. Lietuvos verslo organizacijų verslumo didinimo galimybės pasireiškia e-verslo, informacinių technologijų, naujų technologijų panaudojimo galimybėmis ir smulkių/vidutinių verslo organizacijų dalyvavimu tarptautinėse verslo asociacijose. Šis straipsnis padeda pažinti Lietuvos smulkios ir vidutinios verslo aplinką, kuri sudaro prielaidas naujų veiklos galimybių pažinimui ir panaudojimui. Straipsnis naudingas tolimesniam verslių organizacijų tyrimui, nagrinėjančiam išorinės aplinkos įtaką verslios organizacijos vystimuisi. **PAGRINDINIAI ŽODŽIAI:** Smulki ir vidutinė verslo organizacija, išorinė ir vidinė verslo aplinka, verslumas, versli organizacija, verslo galimybės.

Ivadas

Smulkių ir vidutinių verslo organizacijų veiklos indėlis yra reikšmingas, kuriant naujas darbo vietas, skatinant naujų veiklos galimybių plėtrą, didinant visuomenės ekonominę gerovę. Ekonominio nuosmukio metu, verslių organizacijų gebėjimas išnaudoti aplinkoje atsirandančias naujas verslo galimybes, yra aktuali tyrimų sritis. Šiame straipsnyje analizuojama smulkių ir vidutinių verslo organizacijų aplinka, kuri riboja arba skatina verslių organizacijų plėtrą Lietuvoje.

Mokslinė problema:

Kaip analizuojant išorinius ir vidinius Lietuvos organizacijų aplinkos veiksnius, ekonominio nuosmukio laikotarpyje, rasti naujas smulkių ir vidutinių verslo organizacijų plėtros galimybes.

Tyrimo objektas – Lietuvos smulkių ir vidutinių organizacijų vidiniai ir išoriniai aplinkos veiksniai.

Tyrimo tikslas - išskirti smulkių ir vidutinių verslo organizacijų aplinkos veiksnius, lemiančius naujų verslo organizacijų plėtrą Lietuvoje. Siekiant suformuluoto tikslo bus sprendžiami šie konkretūs *tyrimo uždaviniai*:

- Apibrėžti verslios organizacijos esminius bruožus.
- Išskirti vidinius ir išorinius verslios organizacijos veiksnius, lemiančius smulkios/vidutinios verslo plėtrą Lietuvoje.
- Pateikti siūlymus, kaip panaudoti verslo organizacijos aplinkos veiksnį sąlygojamą situaciją, Lietuvos smulkių/vidutinių organizacijų verslo plėtrai.

Metodas - mokslinės literatūros analizė ir sintezė, apklausa.

Teorinis tyrimo pagrindimas

Istorinė patirtis rodo, jog ekonomikos raida priklauso nuo žmonių, kurie įžvelgia ir išnaudoja galimybes turtui kaupti ir darbo vietoms kurti. Visuomenėje, technologinės pažangos kryptis, ekonominio išsivystymo lygis priklauso nuo verslininkų skaičiaus ir jų gebėjimų (Higgins 1998).

Visuomenės ekonominės raidos kontekste vis svarbesnis tampa verslumo aspektas. Kaip teigia Peter Drucker (1985), išskirtinė verslininko veikla verslo organizacijoje yra daryti verslą šiandien, gebėti jį sukurti ateityje, skirtingoje verslo šakoje. Verslumas padeda šiandieninį verslą, išlaikyti sėkmingu verslu ir ateityje.

Verslininko elgesio esmė nusakoma inovaciniu elementu, įgalinančiu realizuoti sprendimus ir juos įgyvendinti, kurie užtikrina verslininkui pelną. Suprantama, jog tai sudaro specifinę ekonominio elgesio rūšį, orientuotą į atitinkamą pelno normą, gaunamą iš neapibrėžtos rinkos situacijos. Išteklių aktualizacija yra prielaida formuojanti atitinkamą neišsemtų galimybių ir alternatyvų struktūrą. Jomis gali pasinaudoti subjektai, kuriantys inovacinius pokyčius, arba tie kurie dėl atitinkamų priežasčių išnaudoja palankias sąlygas, kurių neišnaudojo kiti visuomenės nariai.

Verslininko elgesys grindžiamas sėkmės paieška ir nesėkmių šalinimu (Odiome 1966). Šiuolaikinėje visuomenėje verslus asmuo idėjas realizuoja sukurdamas ir plėtodamas verslo organizacijos veiklą. Verslumo reikšmę nagrinėjantys autoriai Miles ir Covin (2002);

Kuratko, Ireland ir Hornsby (2001); Zahra, Kuratko ir Jennings (1999) atkreipė dėmesį į verslių organizacijų vystymosi raidos svarbą. Verslumo tyrimuose susiformavo verslių organizacijų tyrimų sritis, nagrinėjusi pridėtinės vertės kūrimą organizacijos lygmenyje. Šioje veikloje akcentuojamos ištekliais ir žiniomis grįstos teorijos. Šių sričių svarba pabrėžiama, kuriant pagrindines organizacijos kompetencijas ir gebėjimus, kurie sudaro organizacijų konkurencingumo pradą. Nagrinėjami materialūs ir nematerialūs organizacijos aktyvai ir kaip juos veikia verslumas, kuriant pridėtinę vertę verslo organizacijoje. Aukščiau minėti autoriai apibūdino verslias organizacijas, kaip verslo struktūras, kurioms būdingi bruožai:

- Polinkis rizikai;
- Lankstumas;
- Kūrybiškumas;
- Naujų veiklos galimybių paieška ir išnaudojimas;
- Novatoriškumas.

Verslumo reiškinį nagrinėjusi tyrėjų grupė analizuoja organizacijų verslumo aplinką ir jos pasekmes, rizikuojant. Šioje tyrimų grupėje išskiriami veiksniai skatinantys organizacijas būti verslesnėmis. Tyrėjai identifikuoja aplinkos veiksnių įtaką verslių organizacijų atsiradimui ir jų plėtrai.

Skiriamoji verslumo tyrimų sritis – veiklos galimybių atsiradimo šaltiniai, atradimų procesas, galimybių vertinimas ir išnaudojimas. Galimybių išnaudojimo procesuose, kaip teigia mokslininkai (Shane & Venkataraman 2000) svarbu nustatyti individus, kurie išvelgia, vertina ir išnaudoja naujas veiklos vystymo galimybes. Verslumo pažinimo uždaviniu buvo bandoma atsakyti į keliamus klausimus, kaip ir kodėl individai aptinka, įvertina ir naudoja galimybes? Galimybių vertinimo procese išskiriami strateginiai, rinkos ir finansiniai elementai, kurie sujungiami priimant verslo sprendimus. Galimybių išnaudojimas parodo pasiruošimą dalyvauti verslo procesuose, susitarimą atlikti darbą organizacijoje, organizuoti veiklą galimybių ir gebėjimų panaudojimui (Leddo, Abelson 1986). Galimybių naudojimo sampratą Mitchell ir kt. (2000, 2002) papildė galimybių/gebėjimų bei pasiruošimo scenarijais. Ypatingai organizacijų verslumo (verslumas jau veikiančiose organizacijose) literatūroje (Stevenson ir Jarillo 1990; Dess ir kt. 2003) yra reikšmingas verslumo ir inovacijų reiškinų derinimas tarpusavyje. Verslumas yra siejamas su smulkaus/vidutinio verslo organizacijų atsiradimu. Greitai kintančioje organizacijos aplinkoje verslumas, kaip ekonominės veiklos būdas, pasak Snitka ir, Gerdvila (2001) darosi svarbus visose srityse, įskaitant ir net stambias, turinčias pastovių išteklių organizacijas.

Toliau straipsnyje bus tiriama aplinkos veiksnių įtaka smulkių/vidutinių organizacijų verslo plėtros galimybėms Lietuvoje.

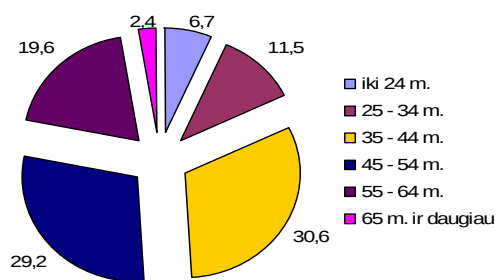
Tyrime dalyvavusių respondentų apibūdinimas

Organizacijų verslumo plėtros galimybių tyrime dauguma dalyvavusių įmonių vadovų buvo vyrai (iš 259 apklausoje dalyvavusių respondentų 78 proc. buvo vyrai, o 22 proc. – moterys).

Trečdalis apklausoje dalyvavusių respondentų priklauso amžiaus grupei nuo 35 - 44 metų (1 pav.). Kiek

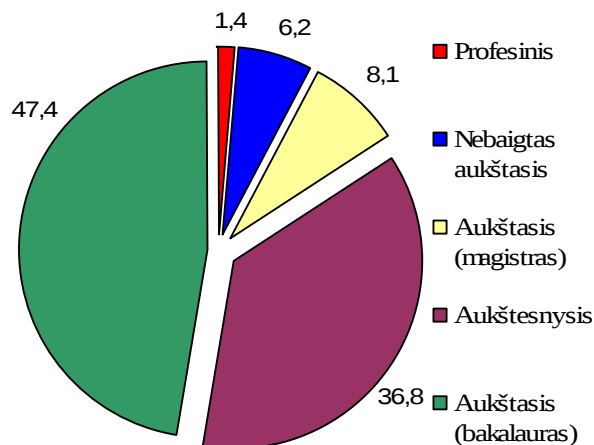
mažiau apklaustųjų (29, 2 proc.) priklauso amžiaus grupei nuo 45 – 54 metų.

Taip pat buvo siekta išsiaiškinti, kelių metų darbo stažą turi apklausoje dalyvavę respondentai. Vertinant susistemintus duomenis, galima teigti, jog net 47,8 proc. apklausoje dalyvavusių įmonių vadovų turi darbo stažą nuo 11 – 20 m., 19,6 proc. – nuo 6 – 10 m., 14,8 proc. – iki 5 m., 12,4 proc. – nuo 21 – 30 m. 31 ir daugiau metų darbo stažą turi vos 5,3 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų. Apklausoje dalyvavo mažesnė dalis vyresnio amžiaus (65 ir daugiau metų) respondentų.

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių (procentais)

Tyrimo metu respondentų buvo prašoma nurodyti savo išsilavinimą (2 pav.).

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsilavinimą (procentais)

Apibendrinus tiriamųjų išsilavinimą, matoma, jog didžioji dalis apklaustųjų turi aukštąjį išsilavinimą, todėl galima teigti, kad apklausoje rezultatuose atspindės išsilavinusių respondentų nuomonė.

Net 79,6 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų yra uždarytų akcinių bendrovių direktoriai, 10,5 – akcinių bendrovių direktoriai bei 10,0 proc. - individualių įmonių savininkai. Šiuo tyrimu bus siekiama išskirti svarbiausius veiksnius, lemiančius uždarytų akcinių bendrovių, akcinių bendrovių bei individualių įmonių verslumo didinimo galimybes.

Kaip galima matyti iš 1 lentelėje pateiktų duomenų, apklausoje daugiausia (57,9 proc.) dalyvavo vidutinių įmonių, kurių darbuotojų skaičius yra nuo 50 iki 99 bei nuo 100 iki 249. 19,6 proc. įmonių, kuriose dirba mažiau negu 10 darbuotojų bei 18,2 proc. įmonių, kurių darbuotojų skaičius yra nuo 10 iki 19. Tyrimu dalyvavo vos 4,3 proc. didelių įmonių vadovų. Tyrimu siekta

išanalizuoti smulkių ir vidutinių organizacijų verslumo didinimo galimybes.

1 lentelė. Įmonių pasiskirstymas pagal darbuotojų skaičių

Darbuotojų skaičius	Absoliutūs kintamieji	Procentai (%)
Mažiau negu 10	51	19,6
Nuo 10 iki 49	47	18,2
Nuo 50 iki 99	115	44,5
Nuo 100 iki 249	35	13,4
Nuo 250 ir daugiau	11	4,3
Iš viso:	259	100,0

Toliau straipsnyje bus pristatyti anketinės apklausos rezultatai, kurie atskleis svarbiausius smulkių ir vidutinių organizacijų verslumą didinančius veiksnius.

Smulkių ir vidutinių organizacijų išorinės aplinkos veiksnių poveikio verslumui analizė

Pirmiausia respondentai vertino, kurie išoriniai veiksniai labiausiai slopina organizacijų verslumą. Apklausoje dalyvavę respondentai, nurodė šias pagrindines verslo plėtros kliūtis: didelius mokesčius (24, proc.), administracinius barjerus (20,6 proc.), sudėtingas kredito gavimo sąlygas (20,1 proc.).

Atsakymų į šį klausimą rezultatų analizė atskleidė, jog net 31,7 proc. apklausoje dalyvavusių mikro įmonių atstovų nuomone labiausiai jų organizacijų verslumą slopina dideli mokesčiai. Pradinio kapitalo stoką bei sudėtingas kredito gavimo sąlygas, kaip pagrindines verslo plėtros kliūtis, nurodė po 17,1 proc. šiai grupei priklausančių įmonių vadovų. Mikro įmonių verslumui jokios įtakos nedaro stipri konkurencija, šio atsakymo varianto nepasirinko nei vienas apklausoje dalyvavęs mikro įmonės vadovas.

Mažų įmonių vadovai įvardija šiuos verslumą slopinančius veiksnius: dideli mokesčiai (39,5 proc.), administraciniai barjerai (23,7 proc.), stipri konkurencija (10,5 proc.) bei sudėtingos kredito gavimo sąlygos (10,5 proc.).

Tuo tarpu sudėtingos kredito gavimo sąlygos (25,6 proc.), administraciniai barjerai (20,7 proc.) bei dideli mokesčiai (19,0 proc.) yra pagrindiniai veiksniai, darantys neigiamą įtaką Lietuvos vidutinio dydžio organizacijų verslo plėtrai.

Atliekant empirinį verslo organizacijų tyrimą, buvo išskirtos pagrindinės vidinės prekybos įmonių verslo aplinkos problemos, jas siejant su išorinės verslo aplinkos veiksniais.

Smulkių ir vidutinių organizacijų vidinių veiksnių poveikio verslumui analizė

3 paveikslas parodo, jog dauguma (38,6 proc.) apklaustųjų, vertindami pagrindines vidines prekybos organizacijų verslo aplinkos problemas, nurodo, jog verslininkai neįžvelgia naujų verslo vystymo galimybių. Apie 25 proc. apklausoje dalyvavusių įmonių vadovų, pabrėžia, jog neverslios organizacijos mažai dėmesio skiria tinklų formavimui, 17,4 proc. – per mažai akcentuoja inovacijų svarbą. Galima pažymėti, jog respondentai mažiausiai susiduria su kvalifikuotų specialistų trūkumu (11,2 proc.) bei vos 8,1 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų teigia, jog konkurenciniai pranašumai neatitinka verslo aplinkos iššūkių. Taigi, galima teigti, jog viena iš didžiausių problemų, identifikuočių nagrinėjant verslo situaciją yra tai, kad dažnai verslininkai verslą pradeda iš būtinybės, o ne pastebėję galimybę. Pastebėti verslo aplinkoje esančias galimybes, jas įvertinti ir įgyvendinti svarbu ne tik verslo pradžioje, bet ir plečiant organizacijos veiklą. Tai sietina su vienu iš svarbiausių šiuolaikinės verslo aplinkos bruožų – nenusipėjamumu, greitais pokyčiais. Gebėjimas įžvelgti verslo plėtros galimybę kartu su vadovo kompetencijomis yra vieni iš svarbiausių vidinių veiksnių, lemiančių organizacijos sėkmę rinkoje. Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad prekybos organizacijos skiria nepakankamą dėmesį verslo tinklų formavimui bei inovacijų pritaikymui.

Atliekant empirinį verslo organizacijų tyrimą, buvo išskirtos pagrindinės vidinės prekybos įmonių verslo aplinkos problemos, jas siejant su išorinės verslo aplinkos veiksniais. Vidinės verslo aplinkos problemos pagal svarbą pateiktos 3 paveiksle.

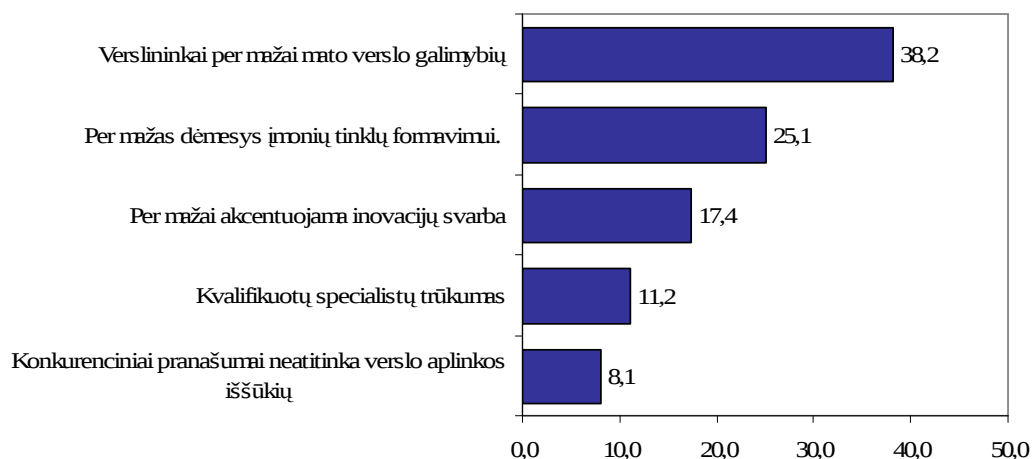
Išoriniai veiksniai skatinantys organizacijų verslumą

Apklausoje buvo analizuojami išoriniai veiksniai, kurie labiausiai galėtų skatinti prekybos organizacijų verslumą.

Dažniausiai paminėti veiksniai pagal svarbą pateikti 4 paveiksle.

Iš paveikslo matoma, jog dauguma (33,4 proc.) apklausoje dalyvavusių įmonių vadovų mano, jog svarbiausias veiksnys, kuris labiausiai skatintų įmonių verslumą yra tinkama įstatyminė bazė, sudaranti paprastesnes sąlygas pradedantiems savo verslą. 26,8 proc. respondentų nurodė, jog valstybės parama ir tarpininkavimas siekiant gauti finansavimą, 18,3 proc. - verslo informacijų centrų / verslo inkubatorių pagalba sudarytų palankesnes sąlygas verslumui skatinti.

Verslumui palankios atmosferos visuomenėje kūrimas gali labiausiai skatinti įmonių verslumą nurodo 13,4 proc. apklausoje dalyvavusių respondentų. Vos 8,1 proc. įmonių atstovų, teigė, jog pakankamas informacijos kiekis bei mokymai gali būti svarbiausias veiksnys, didinantis prekybos įmonių verslumą.

3 pav. Pagrindinės vidinės įmonių verslo aplinkos problemos (procentais)

Tokie gauti rezultatai leidžia teigti, kad tinkama teisinė aplinka labiausiai skatintų prekybos įmonių verslumą. Teisės aktų tinkamumas tampa rezultatyvios verslo plėtros prielaida. Todėl būtina tobulinti verslo teisinę aplinką dėl dabar egzistuojančių problemų – sudėtingų įmonių steigimo procedūrų bei verslą reglamentuojančių teisės aktų nederinimo su verslą atstovaujančiomis asociacijomis. Įmonių verslumui didelę įtaką turi kapitalo ir apyvartinių lėšų stoka, todėl valstybės parama ir tarpininkavimas siekiant gauti finansavimą, respondentų nuomone, yra labai svarbi priemonė skatinanti verslo plėtrą. Labai svarbu, kad valstybės teikiama finansinė parama įmonėms būtų gerai organizuota, numatytos priemonės būtų pagrįstos, bei laiku įgyvendinamos. Taip pat labai svarbi verslo inkubatorių skelbiama informacija, konsultavimo ir mokymo paslaugos bei kitokia teikiama pagalba verslininkams skatinant įmonių verslumą.

Smulkių ir vidutinių organizacijų verslumo didinimo galimybės

Šiuolaikinė verslo aplinka verčia organizacijas atrasti veiksmingus būdus, kuriais būtų didinamas organizacijos verslumas. Tyrimu siekta nustatyti, veiksmų, lemiančių verslumo plėtros svarbą. Respondentų buvo paprašyta įvertinti veiksmų svarbą pagal ranginę Likert skalę. Kiekvienas iš šių veiksmų buvo vertinamas nuo 1 iki 5 balų, kur 5 – „labai svarbu“, 4 – „svarbu“, 3 – „iš dalies svarbu“, 2 – „nesvarbu“, 1 – „visiškai nesvarbu“. Apskaičiuoti kiekvieno veiksmo vertinimo balais vidurkiai, mažiausia bei didžiausia reikšmė ir standartinis nuokrypis, 2 lentelėje pateikti gauti respondentų vertinimai.

Kaip galima matyti iš 2 lentelės duomenų, tiriamųjų požiūrių reikšmių sklaida nėra labai didelė, o tai reiškia, kad vidutiniškai reikšmės nėra stipriai nukrypusios nuo

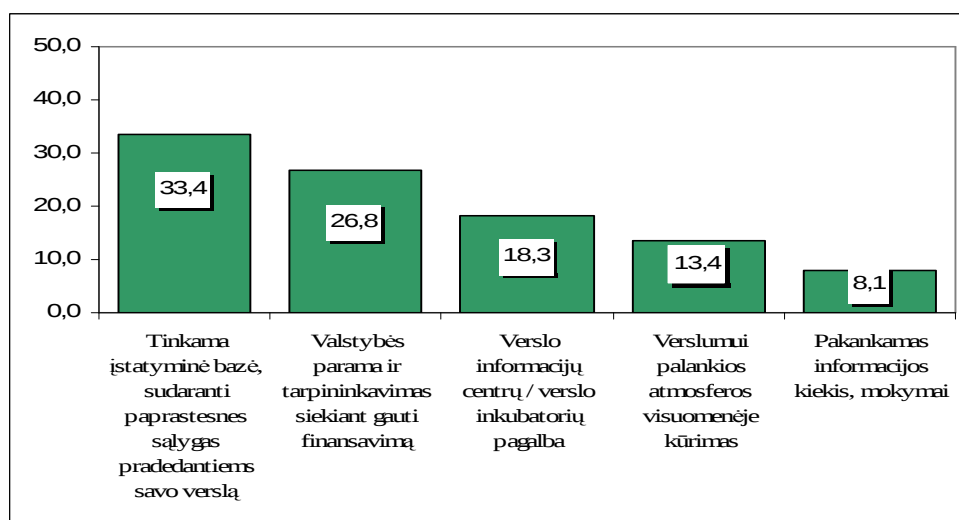
vidurkio, todėl šių atsakymų vidurkis atspindi daugumos nuomonę. Visų veiksmų, didinančių verslumą, vertinimai svyruojantys nuo 4,65 iki 2,13 balo, o bendras vertinimas lygus 3,75 balo ir atkoduotas kaip „svarbu“.

Sėkmingą e-verslo verslo rėmimą, bei elektroninio ryšio plėtotę Lietuvos prekybos įmonių vadovai įvertino aukščiausiai, atitinkamai 4,65 ir 4,54 balais. Šie veiksniai vertinami kaip „labai svarbūs“, skatinant įmonių verslumą ir atrandant naujas veiklos galimybes.

Spartesnis naujų įmonių steigimas mažesnėmis sąnaudomis, įstatymų ir kitų teisės aktų tobulinimas, rezultatyvesnis įmonių verslo atstovavimas, bei įmonių technologinio pajėgumo didinimas, apklausoje dalyvavusių įmonių vadovų nuomone yra „svarbūs“ veiksniai, kurių dėka gali būti didinamas jų atstovaujamų įmonių verslumas. Visų šių paminėtų veiksmų įvertinimai yra nuo 4,14 iki 3,91 balo.

Kiek mažesniais balais įvertinti tokie veiksniai kaip verslininkų įgūdžių ugdymas (3,21 balo), bei verslininkų švietimas ir mokymas (3,06 balo). Šie veiksniai didinant įmonių verslumą respondentų nuomone yra „iš dalies svarbūs“. Tuo tarpu bendrosios rinkos privalumus įmonių vadovai vertino prasčiausiai, tai yra 2,13 balo ir šį veiksnį respondentai laiko „nesvarbiu“ siekiant didinti įmonių verslumą.

Remiantis tyrimo rezultatais, galima teigti, jog technologinė pažanga dabartiniu metu yra labai svarbi, skatinant smulkių ir vidutinių verslo organizacijų verslumą ir užtikrinant tolimesnę jų verslo plėtrą. Sėkmingai įgyvendinę e-verslo modelius, verslininkai gali nustatyti tikslinę rinką, sukurti ir įgyvendinti verslo viziją, įvertinti realius savo poreikius, išteklius ir galimybes. Elektroninio ryšio priemonių pagalba įmonės gali nesudėtingai atlikti veiklos rezultatų analizę ar tiesiog gauti paprastą informaciją ir taupyti savo laiką bei lėšas.

4 pav. Išoriniai veiksniai, labiausiai skatinantys organizacijų verslumą, proc.

2 lentelė. Verslumo didinimo veiksniai

Verslumo didinimo veiksniai	Mažiausia reikšmė	Maksimali reikšmė	Vidutinė reikšmė	Standartinis nuokrypis
Technologinio pajėgumo didinimas	2	4	3,91	,374
Rezultatyvesnis įmonių verslo atstovavimas globalioje rinkoje	2	5	3,93	,427
Elektroninio ryšio plėtra	2	5	4,54	,981
Verslininkų įgūdžių ugdymas	3	5	3,21	,509
Bendrosios rinkos plėtra	2	5	2,13	,543
Verslininkų lavinimas ir mokymas	2	5	3,06	,965
Mokestinės bazės gerinimas	2	5	3,90	,448
E-verslo rėmimas	2	5	4,65	,675
Naujų įmonių steigimo sąnaudų mažinimas	3	5	4,12	,467
Įstatymų ir kitų teisės aktų tobulinimas	2	5	3,98	,477

Išvados

Aplinkos veiksniai sąlygoja smulkių ir vidutinių verslo organizacijų veiklą.

Verslios organizacijos, dėl joms būdingų bruožų geba veiksmingiau atrasti ir išnaudoti išorinės aplinkos veiksnių įtakoje atsirandančias verslo plėtros galimybes.

Dėl nenusipėjamų aplinkos pokyčių, gebėjimas išvelgti verslo plėtros galimybes yra vienas iš svarbiausių vidinių organizacijos veiksnių, lemiančių jos sėkmę rinkoje.

Tyrimu išskirti vidiniai smulkių ir vidutinių verslo organizacijų veiksniai, skatinantys verslių organizacijų

plėtrą Lietuvoje. Smulkių ir vidutinių verslo organizacijų plėtrą skatintų įstatyminės bazės, verslo organizacijos kūrimo proceso tobulinimas, valstybinė parama ir tarpininkavimas pritraukiant reikalingus finansinius išteklius verslo kūrimui, taip pat svarbi verslo informacinių centrų pagalba.

Smulkių ir vidutinių verslo organizacijų tyrimas padėjo identifikuoti Lietuvos verslo organizacijų verslumo didinimo galimybes. Lietuvos verslo organizacijų verslumo didinimo galimybės pasireiškia e-verslo, informacinių technologijų, naujų technologinių panaudojimo srityse ir smulkių/vidutinių verslo organizacijų dalyvavimu tarptautinėse verslo asociacijose.

Literatūra

- Odiome C (1966). The Management Theory Jungle and the Existential Manager. *Academy of Management Journal*, 9(2), 111-116.
- Dess, G.G., Ireland, R.D., Zahra, S.A., Floyd, S.W., Janney, J.J. and Lane, P.J. (2003) Emerging issues in corporate entrepreneurship, *Journal of Management*, 29(3), 351–78.
- Drucker, P.F. (1985) *Innovation and Entrepreneurship*, Harper & Row, New York.
- Higgins, E.T. (1998). Promotion and prevention: Regulatory focus as a motivational principle. In M.P. Zanna (ed.), *Advances in Experimental Social Psychology*, vol. 30, 1–46. New York: Academic Press.
- Kuratko, D.F., Ireland, R.D., & Hornsby, J.S. (2001). Improving firm performance through entrepreneurial actions: Acordia's corporate entrepreneurship strategy. *Academy of Management Executive*, 15(4), 60–71.
- Leddo, J. & Abelson, R.P. (1986). The nature of explanations. In J.A. Galambos, R.P. Abelson, & J.B. Black (eds.), *Knowledge Structures*, 103–122. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Miles, M.P., & Covin, J.G. (2002). Exploring the practice of corporate venturing: Some common forms and their organizational implications. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 26(3), 21–40.
- Mitchell, R.K., Smith, B., Seawright, K.W., & Morse, E.A. (2000). Cross-cultural cognitions and the venture creation decision. *Academy of Management Journal*, 43(5), 974–993.
- Mitchell, R.K., Smith, J.B., Morse, Seawright, K.E.A., Peredo, A.M., & McKenzie, B. (2002). Are entrepreneurial cognitions universal? Assessing entrepreneurial cognitions across cultures. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 26(4), 9–32.
- Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25(1), 217–226.
- Snitka V., Gerdvila S. (2001). Anterprenerystė ir jos įtaka ekonomikos augimui. *Ekonomika*. Nr. 54. 18.
- Stevenson, H.H. and Jarillo, J.C. (1990) A paradigm of entrepreneurship: Entrepreneurial management, *Strategic Management Journal*, 11, 17–27.
- Zahra, S.A., Kuratko, D.F., & Jennings, D.F. (1999). Corporate entrepreneurship and wealth creation: Contemporary and emerging perspectives. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 24(2), 5–9.

THE ANALYSIS OF FACTORS OF AN ENVIRONMENT INFLUENCING ON THE SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE OF LITHUANIA

Summary

An author highlights the benefit of business organization, which is shown by establishing new working places and

enlarging the employment in society. Author sets the features characterizing an enterprising organization, i.e. a tendency to take a risk, being flexible in making decisions, creative and innovative, search for new possibilities of activity development and use them successfully. An article covers internal and external environment of small and medium Lithuanian companies, in business organization context in the period of complex economy. The analysis helps to determine problematic fields of activity in the period of complex economy of small/medium business organizations, identifying in the environment of enterprising organizations. Being analyzed an issue of enterprise in the scientific literature, the economical benefit of enterprising organization is revealed as well as main features of business organization are excluded. The analysis is built by evaluating small and medium business organizations managers' opinion on economical, technological and social environment changes. The opinion of small/medium business organization managers' on appearing possibilities of Lithuanian small/medium business organizations activity development and expansion of potential of enterprising organization is presented as well.

259 managers of small/medium trading organizations were questioned. Internal and external factors, making the highest influence to the activity of Lithuanian business organizations were set. The analysis revealed, that a weak penetration of business possibilities, integration into international distribution network, low considerations of innovations are problematic fields of Lithuanian small/medium business organizations, identified in the internal environment of organization. The assumption is that a limited identification of new business possibilities is related to factor of business establishment. Being analyzed internal and external factors of small/medium business organizations the most motivating factors influencing the development of enterprising organizations in Lithuania are presented. It was determined that the development of small/medium business organizations enterprise could be stimulated by legislative base, improvement of business organization creation process, national support and intercession by attracting necessary financial resources for business development, the support of informational centers, spread of society's opinion advantageous to enterprise, giving necessary skills and knowledge to entrepreneurs are important as well. On the basis of the analysis the article covers enterprise enlargement possibilities of small/medium business organizations. It was determined that enterprise enlargement possibilities of Lithuanian business organizations are shown by e-business, IT, usage possibilities of new technologies and participating in international business associations.

This article helps to understand the environment of Lithuanian small and medium business, which composes assumptions for determination and usage of new activity possibilities. The article is useful for further analysis of enterprising organizations, analyzing the influence of external environment to development of business organization.

KEYWORDS: Small and medium business organization, external and internal business environment, entrepreneurship, entrepreneurial organization, business opportunities.